

Puhe

Pellervon Päivä 2016

Radisson Blu Royal Hotel, Helsinki 7.4.2016

Avauspuheenvuoro

Valtuuskunnan puheenjohtaja

Maanviljelysneuvos Timo Komulainen

Pellervo-Seura ry

Hyvä osuustoimintaväki, hyvät naiset ja herrat

Tervetuloa Pellervon Päivään 2016! Teemamme on uudistuva osuustoiminta – tiedolla, taidolla ja intohimolla. Saamme myöhemmin paikalle pääministeri Juha Sipilän. Olemme tästä kiitollisia. Hän on tärkeällä tavalla kannustanut kansakuntaamme tarkastelemaan asioita ennakkolullottomasti muuttuvassa maailmassa. Olemme siitä yrittäneet ottaa kop-pia.

Olen ollut pitkään osuustoimintayritysten hallinnossa. Enemmän osan voimistani olen käyttänyt osuuskauppatoiminnassa ja Atria-ryhmässä. Osuustoiminnassa ovat takana uudistumisen vuosikymmenet. Keskityn avauksessa kokemuksiini muutoksesta lihateollisuuden parissa. Valotan kokemuksiani siitä, mitä uudistuminen on ollut sektorillamme. Puhun nimenomaan omistajahallinnon roolista käsin. Toisen tarinan saisi tieteen, tutkimuksen, tuotekehityksen ja tuotantomenetelmien kehittamisestä.

Atria-ryhmän perustan muodostavat lihantuottajajäsenet, jotka ovat ryhmittyneet kolmeen omistajaosuuskuntaan: Lihakuntaan, Itikka osuuskuntaan ja Osuuskunta Pohjanmaan Lihaan. Teollinen toiminta on pörssiyritys Atria Oyj:n tehtävänä. Osuuskunnat ovat tämän ankkurinomistajia. Jalostusta on keskitetty Nurmon tuotantolaitoksille. Rakennustyö on ollut jatkuvaa. Juuri tuotannon keskitys Pohjolan suurimpaan lihateollisuuslaitokseen on kilpailukykyämme perustaa.

Kun osuuskunnat 1980-luvulla liittoutuivat, tuotantolaitoksia oli paljon ja niillä oli alueellisesti suuri merkitys työpaikkojen tuojana ja tunnesiteen luojina tuottajiin päin. Varsinkin edustamani Lihakunnan alueella teollisesta tuotannosta on kuitenkin jouduttu pitkälti luopumaan. Jäsenet eivät ole aina tällaista halunneet hyväksyä.

Kivutta asiat eivät ole menneet, mutta traumojakaan ei liene jäänyt. Nyt nautitaan ratkaisujen hyödyistä. Keskitetty tuotanto on selvä vahvuus. Toki yritysostojen kautta ryhmään on tullut uusia tuotantolaitoksia eri paikkakunnilta. Se ei tätä isoa kuvaa muuta.

Ensimmäinen oppini on, että raskaan teollisuuden uudistuminen on arkielämästä jatkuvaa aivotyötä, tahtoa ja vuorovaikutusta. Onnistuessaan se voi olla palkitsevaa, mutta lähes aina siihen liittyy myös raskaita ratkaisuja.

Yrityksen taloudesta ja kilpailukykyvyydestä tulee pitää huolta. Riittävä taloudellinen tulos on ollut lähtökohtamme. Kilpailukykyämme on ollut tarpeen virittää niin, että menestymme myös ulkomaisten kilpailijoidemme paineissa. Siitä huolimatta, että mikään ei ole Suomessa halpaa eikä hal-

vaksi muutu, lähtien tuotantotekijöiden säällisestä hinnasta sekä sosiaalisesti ja eettisesti sinänsä ymmärrettävistä tuotantonormeista.

Olemme investoineet kotimaisuuden varaan. Tätä on korostettu markkinoinnissa. Olemme linjanneet, että tapamme toimia on avointa, rehellistä ja ammattimaista. Emme ole juuri saaneet negatiivista palautetta. Markkinaosuuksista ja tulokunnosta päätellen olemme onnistuneet.

Olemme välillä velkaantuneetkin. Velan määrä on laskenut 400 miljoonasta eurosta nykyiseen 200 miljoonaan. Kun kehittää, tarvitaan pääomia. Täytyy olla myös käsitys sitä, miten velka maksetaan pois.

Nyt meillä on ainakin toistaiseksi suurinvestoinnit tehty ja myös korvausinvestoinnit pitkälti.

Olemme eläneet suu säkkiä myöden. Vahva tase sopii ajattelutapaamme. Osakeannit ovat aikanaan olleet oikeita toimenpiteitä, mutta nykyisillä kurssitasoilla ei ole viisasta tehdä emissioita. Emme myöskään halua liudentaa osuuskuntien omistusosuutta pörssiyhtiöstä, vaikka vähempi-kin kuin nykyinen yli 50 prosenttia voisi riittää.

Omistajien kukkarolle ei ole juuri voitu mennä, koska tuottajahinnat ovat alhaisia ja tuottajilla muutoinkin kannattavuus- ja toimeentulovaikeuksia.

Atria Oyj:n tulos on todella tärkeä, että pysymme kilpailukykyisenä ilman ulkopuolista pääomapanosta. Kaikkiaan investoinnit tehdään jatkossakin oman kassan kautta.

Herroja ja rouvia haukkumalla ei asioita korjata. Hinta ei siitä muutu, vaikka miten pahasti sanoo. Jokainen hoitaa ketjussa omaa sektoriaan parhaalla tavalla niin, että pysyy kilpailukykyisenä. Lopputulos ei aina kaikkia tyydytä.

Silti tekee mieleni sanoa, että viljelijät ovat nyt suurimpia häviäjiä. Siihen on toki monia sekä rakenteellisia että päivänkohtaisia syitä alkaen maailmanpoliittisesta tilanteesta ja elintarvikemarkkinoiden ylitarjonnasta. Tilanne parantaa kaupan neuvotteluvoimaa, jota se myös käyttää. Kuluttaja saa halvemmalla. Jos ei saa, menee toiseen kauppaan. Sitä kautta voima on kuluttajalla.

Voidaan tietysti ajatella, että teollisuus maksaisi raaka-aineesta enemmän. Jos näin toimittaisiin, kotimainen teollisuus kuihtuisi. Se taas antaisi tuonnille lisää tilaa ja se kuihduttaisi loputkin maataloustuotannosta. Vain oma teollisuus turvaa tuottajan asemaa.

Kivijalasta ei saa maksaa. Meillä menee niin, että tuottajahallinto ei päättää tilityshinnoista vaan toimihenkilöt, joilla on laskutikku.

Toinen oppini koskee taloutta. Olemme Pellervonkin piirissä korostaneet, että osuustoimintayrityksen taseen tulee olla kunnossa ja kestää myös investoinnit. Minkäänlaisia harhaluuloja tai -oppeja ei saa olla. Omistajien tulee olla tarvittaessa ankaria itselleen. Koneesta ei voi repiä ulos enempää kuin mikä on kestävää. Rahaa pitää tulla enemmän kuin sitä menee. Rahan kanssa pitää osata elää. Ulkopuolisia pelastajia ei ole.

Olemme paljon pohtineet osuustoiminnan arvoja ja periaatteita. Osuus-
kuntien liittoutumisen aikaan teimme sopimuksen, että emme mene teh-
dashinnoitteluun. Kaikille tuottajille maksetaan sama hinta riippumatta
etäisyydestä tehtaasta ja rahtikuluista. Pistehinnoittelusta on ollut vuosi-
en varrella keskustelua, mutta se on kokonaan karsittu.

Gloaalissa kilpailussa tämä on ollut erityisesti syrjäseutujen etu. Mutta
ei se ole pois myöskään rintamailta. Erityinen merkitys tällä on ollut koti-
eläintaloudelle kaukana Lapissa ja syvällä Itä-Suomessa. Sikäläiset raa-
ka-ainemäärät eivät toki ole kovin suuret ja logistiikkamme on hyvässä
kunnossa, joten toimimme taloudellisesti kestävästi. Siksi tästä linjauk-
sesta ei ole sittemmin keskusteltu. Ketjuumme olemme saaneet tälläkin
tavalla lisää työtä ja toimeliaisuutta, joten kilpailukykyämme on volyymite-
ollisuudessa näin vahvistunut.

Osuustoimintaperiaate on näin ollut johtotähti lihanhankinnassa. Ymmär-
tääkseni toimintaamme arvostetaan tuottajakentässä.

*Kolmas oppini liittyy osuustoiminnan perustehtävään. Osuustoimintayri-
tyksen omistaminen ei ole lyhytjänteistä omistajien kukkaron turvottamis-
ta, vaan lihantuottajien tukemista elinkeinossamme. Perimmäinen tulos
näkyvät maatilataloudessa. Toimintamme tulee olla sekä asiallisilta toimin-
tatavoiltaan että taloudellisesti pitkäjänteistä. Tämä toiminnan perusta
tulee kaikkien osapuolten ymmärtää.*

Hallintoon lähteminen vaatii paljon perehtymistä. Erityisen paljon vaatii
hallitustyöskentelyä. Sitä helpottaa, jos valmentautuu ensin edustajistossa
ja hallintoneuvostossa. Jos kyseessä on pörssi-yhtiö, vaikeuskertoimet
nousevat. Asioita on seurattava ja on perehdyttävä. Vahingossa asioita

ei opi. Oppiminen ottaa aikaa ja voimavaroja. On kova paikka olla hallinnossa, oli sitten viljelijä tai hallitusammattilainen. Se on muuttunut yhä vaativammaksi pörssisäännösten ja yhteisölakien muutosten myötä.

Hallituksen asiantuntijajäsenet ovat ensiarvoisessa asemassa. He eivät tunne välttämättä maatilataloutta, mutta tuntevat yritysstrategisia kysymyksiä, yritystaloutta ja pörssiyhtiön todellisuutta. Viljelijän ääni kuuluu myös sillä, että viisi hallituksen jäsentä kahdeksasta on jäsentuottajia.

Huolestuttavaa on nuorten viljelijöiden vähäisyys yritysryhmämme hallinnossa. Se on pitkälle ajankäyttökysymys. Tilojen kehittäminen vie aikaa. Se on tietysti tärkeää, mutta niin ovat myös luottamustehtävät.

Olisimmeko saaneet koneestamme enemmän irti? Emme varmaan. Olemme tehneet sen, minkä olemme osanneet ja mihin on ollut voimavarat.

Neljäs oppini on, että omistajahallinnon hoitaminen on toinen työ, johon on valmentauduttava. Se on oma maailmansa. Sieltä ammennettu tuokenties uutta myös tilanpidon arkeen. Yritystoiminnan strategiseen johtamiseen perehtyminen ja sidosryhmäsuhteiden hoitaminen on suuri kokemus.

Muutos tietysti jatkuu. Visionäärit maalailevat maailman ruoantuotantoon suuriakin mullistuksia. Muutos avaa aina myös mahdollisuuksia.

Varmasti nekin hyödynnämme, kun hyvällä osaamisella, yhteistyön verkostoilla ja avoimella mielellä maailmaa seuraamme ja käsittelemme.

Hyvät kuulijat,

Nyt paneudumme päivän teemaan arvovaltaisten, osaavien ja uudistuskykyisten puhujien johdattamana.

Pääministeriä kuulemme hetken perästä herkällä korvalla. Aito yritysjohtaja valtiojohdossa on tärkeä asia. Meitä kiinnostaa myös se, että kuuluvatko osuustoimintayritykset toimintaperiaatteineen hallituksen mielestä markkinatalouteen. Valtioneuvoston kanslian raportissa esitettiin viime vaalien alla, että meistä uudistuskyvyttömänä pitää päästä eroon. Valtion pitäisi oikein auttaa kilpailijoita tässä. Olemme pohtineet, että kuka kirjoittajia on innoittanut ja onko kukaan ajatuksista innostunut. Motiivit sinänsä eivät jääneet epäselviksi.

Tämä on viimeinen Pellervon Päiväni Pellervon valtuuskunnan puheenjohtajana. Ensi vuonna Pellervon Päivän avaa seuraajani. Valtuuskunnan jäsenenä olen ollut vuodesta 2001 eli 15 vuotta ja siitä puheenjohtajana vuoden 2014 alusta. Toki jatkan puheenjohtajana tämän vuoden loppuun. Kiitän luottamuksesta ja yhteisistä vuosista.

Kiitos, että olette voineet tuvan täydeltä tilaisuuteemme saapua. Toivottan kaikille hyvää seminaaria ja antoisia keskusteluita!